

Deres ref.:

19/285

Vår ref.:

2019/75

Dato:

6. september 2019

Høringssvar på NOU 2019:11 – Enklere merverdiavgift med én sats

YS støtter overordnet utvalgets forslag om gradvis innføring av én felles mva-sats på de områdene som er nevnt i rapporten. Vi oppfatter at de samfunnsøkonomiske kostnadene ved differensierte satser er høye sammenliknet med gevinstene, og at formålene med de lave mva-satser bedre kan ivaretas på andre måter. Vår støtte til en felles mva-sats gjelder under følgende forutsetninger:

- De uheldige fordelingseffektene av økt mva på mat, trykt skrift og overnatting kompenseres gjennom økte overføringer, lavere skatt og/eller lavere brukerbetalinger for lavinntektshusholdninger.
- Tilgangen til bøker og aviser, samt klimavennlig kollektivtransport sikres gjennom målrettede kompenserende tiltak.
- Merinntektene brukes til å senke den gjennomsnittlige mva-satsen. Mva skaffer staten inntekter på en usosial måte.

I det følgende vil vi utdype og begrunne våre standpunkter. YS er spesielt opptatt av fire forhold: fordelingseffekter, arbeidsplasser, klima og mva på fagforeningskontingent.

Fordelingseffekter

Mat

Barnefamilier bruker langt mer penger på mat enn andre familier, og vil derfor oppleve en større økning i levekostnader enn andre, dersom mva på mat øker. Utvalget er opptatt av å kompensere barnefamiliene for dette, og de foreslår derfor å heve barnetrygden.

Hevet barnetrygd vil kompensere alle barnefamiliene like mye, men vil ikke gjøre noe med den sosiale gradienten i mat-utgiftene som andel av inntekt, nemlig det at de barnefamiliene med lavest inntekt får en høyere økning i samlede konsumutgifter sammenliknet med barnefamilier med høyest inntekt. For å bøte på dette bør man vurdere å styrke ordningene som allerede i dag gir lavinntekts-barnefamilier lavere utgifter til barnehage og skolefritidsordning, eller innføre en inntektsavhengig komponent i barnetrygdene.

Romutleie og trykt skrift

Her drøfter utvalget kun fordelingen av merutgiftene i absolutt forstand, og ikke i sammenheng med disponibel inntekt. Dette bidrar til å fordekke små, men likevel negative, fordelings effekter av økt mva på disse varene: Som andel av sin inntekt vil lavinntektsfamiliene bære en større andel av en eventuell mva-økning sammenliknet med høyinntektsfamiliene. YS støtter ikke usosiale endringer i skatte- og

avgiftssystemet, og mener at lavinntektshusholdningene bør kompenseres for dette, for eksempel gjennom et økt bunnfradrag på inntektsskatten.

Økt mva på trykt skrift har også fordelings effekter i en bredere forstand: god tilgang til bøker og aviser bidrar til leseferdigheter, og deltakelse i den offentlige debatten. Dette kan være spesielt viktig for barnefamilier, og taler for en ytterligere styrking av barnetrygden. En god tilgang til lesestoff for alle kan også oppnås gjennom en generell styrking av folke- og skolebibliotekene i tillegg til innkjøpsordningen for litteratur og bibliotekene, som utvalget selv foreslår.

Økt gjennomsnittlig mva-sats

Utvalget drøfter om mer-inntektene til staten fra å fjerne fritak, reduserte satser og unntak bør brukes til å 1) senke den generelle mva-satsen til 23 prosent eller 2) redusere andre skatter og avgifter. Dersom alternativ 2 blir valgt, innebærer endringen en økning i den gjennomsnittlige mva-satsen i økonomien.

Mva er en effektiv form for skatt, men har uheldige fordelings effekter: Personer med lav inntekt vil konsumere mer av sin inntekt, og dermed betale en høyere andel av sin inntekt i mva enn personer med høyere inntekt. YS støtter derfor flertallets forslag om å senke den generelle mva-satsen til 23 prosent. Dersom satsen skal opprettholdes på 25 prosent mener vi at merinntektene bør brukes til å gi skattelette til personer med lav inntekt.

Arbeidsplasser

Økt mva på en enkelt vare kan påvirke omsetningen av den varen, og dermed arbeidskraften som trengs i produksjonen. Effekten på omsatt kvantum og dermed arbeidsplasser av økt mva vil avhenge av sammenhengen mellom tilbyders og konsumentenes prissensitivitet. Andre varer og tjeneste kan oppleve sterkere etterspørsel enn i dag av et mer enhetlig mva-regelverk. I den grad et enklere momssystem øker effektiviteten i økonomien vil det slå ut i sterkere skattegrunnlag og styrket grunnlag for lønnsvekst.

Persontransport er en næring hvor tidligere endringer i avgiftene kun i begrenset grad har blitt veltet over i konsumentprisene. Det kan være et uttrykk for konsumentenes etterspørsel etter disse tjenestene er følsomme for prisen – dersom persontransport blir for dyrt går de heller over til andre transportformer. Det betyr at sysselsettingen i denne bransjen vil falle ved en kraftig økning i mva.

Utvalget drøfter i liten grad de endringene i næringssammensetning som vil kunne følge av en endring i mva-satsene. Alle omstillinger – selv om de på sikt er samfunnsøkonomisk lønnsomme – har små eller store omkostninger, og vi savner en drøfting av hvilke tiltak som på kort og lengre sikt vil være nødvendig for å hindre arbeidsledighet og utenforskap blant ansatte i de bransjene som berøres av denne endringen.

Kommersielle bussruter er også konkurranseutsatt fra utenlandske selskaper. Alle utenlandske virksomheter som leverer tjenester i Norge skal i henhold til regelverket betale mva for omsetning som overstiger 50 000 kr. YS' erfaring er likevel at dette skjer i alt for liten grad. Derfor konkurrerer ikke norske og utenlandske aktører på like vilkår. Norske aktørers konkurranseulempe vil ytterligere forsterkes dersom mva økes til 25 prosent. YS mener at dersom mva på persontransport skal økes må følgende tiltak også gjennomføres:

- Alle utenlandske turbusser må pålegges å registrere seg i mva-registeret, det vil si at grensen senkes fra 50.000 kroner i omsetning til 1 krone for denne næringsgruppen. Dette vil gjøre kontrollen enklere
- Det må informeres bedre om regelverket, både mot norske og utenlandske aktører
- Lovbruddene må følges opp

Klima

En dreining over fra kollektivtransport til privatbilisme vil også bidra til høyere klimautslipp. YS mener at det å legge til rette for bruk av kollektivtransport er god klimapolitikk. Dersom denne tilretteleggingen ikke lenger skal skje gjennom lavere mva-satser, bør den skje på andre måter. Fylkeskommunale bussruter

og kommersielle busslinjer bør få kompensert hele eller deler av MVA innbetalingen/får økt støtten til driften tilsvarende, for å forhindre at tilbudet blir dårligere.

Ikke mva på fagforeningskontingent

Alle unntak fra merverdiavgift er eksplisitt navngitt i loven. Unntak for merverdiavgift på medlemskontingent etter merverdiavgiftslovens §3-13 er ikke nevnt i utvalgets rapport. Dette berører blant annet fagforeningskontingentene. YS forutsetter at Fagforeningskontingent fortsatt vil ha unntak fra merverdiavgiftsloven.

Med vennlig hilsen

Erik Kollerud,
YS-leder

Nina Skrove Falch,
Sjeføkonom, YS

Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - YS

